

Редакторъ и издатель: ИСПАСЪ ПОПЕСКУ.

ВѢСТНИКЪ ПОЛИТИЧЕСКИ, ЛЮБОСЛОВЕНЪ И ТЪРГОВСКИ.

ИЗДАВА СЯ СЪКОИ ВТОРНИКЪ.

Въ Бранла у Г-на А. Ду-
чевича и А. Константинова
а по други-тъ градове у
Г-да ~~и~~^и Златина съ Настоите-
ля, които отговарят за
вѣстника-тъ. За нижесте-
ни общеполезни извѣстія ве-
ся плаща нищо.
Други-тъ по 1 гр. мал-
кия-тъ рець.

Романо-Българска Печатница на **Х. Д. ВАКЛИДОВА.**

Представители-тъ сж разумѣли тая
риза только добрѣ, що-то ся божиѣ ла
е докарать народа тѣ до нѣкаква край.

вършенствувание сж училища-та. Тъ сж источникъ за съвършенство-то на разума а следователно и за сѣкое достоинство; отъ тѣхъ ся раждатъ и достойни-тъ сынове; Тѣ сж съкровище на младото поколение, връху което сж основани най драгоцѣнни-тъ благи надѣжди на онова племе, на което е то младо поколение членъ. Тва младо поколение е и ревностно-то учястие и подпора на сѣкое общо дѣло. Нъ за зла наша честъ и тукъ въ училища-та ни была бѣда.

По причини на дълговеменно-то ни духовно и нравствено поробование отъ фенерско-то духовенство, учение-то за насъ было *Невѣдомо* И който отъ насъ е былъ честитъ да начне учение, трѣбало сѣбно да захване отъ гръцко-то: Алфа, вита, гама и пр. и то пакъ като Българинъ ся искало отъ него тѣжко условіе и ручителство за да бѣде вѣренъ поклонникъ на тѣхнѣ-тъ системи образувани, основани отъ фенер-цы съ начало и конецъ въ пагубность на нашъ-тъ народъ; Нъ и безъ такыва условія сж тѣ могли тва да достигнатъ съ свое си изонство пакъ. Тва е било и причината, дѣто нашъ-тъ народъ не показвалъ пужда ни за първоначалнѣ ба-ремъ своѣ грамотность, а камоли за по-више свое образувание.

И тѣй благотѣлие то вліаніе на възпитаніе-то и учение-то не достигало до насъ, или, ако достигало, то до нѣкой само отъ по първи наши хора, а ни то основано на лоши начала.

Съ благодарение може ся каза, че е-два сега ся виде основа на наши училища т. е. училища основани отъ съ-знаніе народа и независими подъ чуждо вліаніе. И. ако ся не лъжемъ, день отъ день мърдатъ се къмъ по добро съвер-шенство, а следователно и приближава-тъ до назначени-тъ си великѣ цѣли. А съ появленіе-то на подобни училища, първо забѣляваніе отъ тѣхното по-явленіе на народни-тъ ни животъ е тва, че сѣкы въ душѣ усѣща начало на съ-вършенно другъ новъ и свѣтълъ гра-жданскы и селскы животъ.

Велико е и благотворно е учелищно-то вліаніе връху човѣческо-то съвер-шенство. Велика е значи и полза-та отъ училище-то. Заради това на тази нова основа на наши-тъ училища и трѣ-бува съвършенство. За нежъ трѣбва об-ще учястие, общъ подпоръ и общи жер-твы. Тва е, що може да подкрѣпи и въ-напредѣтъ поведе наши-тъ училища. Това сме и ния длъжни, подобно, както и други-тъ хора, да свършимъ. Аколи пакъ бѣдимъ небрежни къмъ училищата си и сега, като имаме възможность и пълнѣ свободѣ отъ странѣ и на прав-ителство-то ни, то много още ще стои-тъ въ невежество, много още ще сѣ-боримъ съ предрасудѣкъ и губимъ, а съ-това непретърпимо вече ще стане стра-даніе-то ни.

Да, зарадъ свѣтла-та зора, коя ся показва на нашъ-тъ кругозоръ отъ у-чилища-та ни и зарадъ тѣхно-то бла-готворно вліаніе, което ся усѣща въ на-шъ-тъ животъ дѣйствително ся и йска общо учястие.

Нъ съ прескърбіе и съ сокрушено сѣрдце казваме че у насъ и сега тва невърши тѣй, както ся слѣдува. За сра-мъ е, като ся коримъ за нашето не об-

ще учястие въ общественни училищны дѣла, нъ тва е правда, а правда та не любѣ потайность.

Какво е учястие зето сега за сега отъ нашъ-тъ народъ въ общественны-тъ и училищны-тъ ни дѣла и кои име-ни прииматъ учястие, тва е тѣй извъ-сно сѣкому читателю, що то сѣкаково повторение за това е лишно.

Жалко е, твърдѣ прескърбіе, като глѣдаме, че голѣма чясть отъ нашъ-тъ народъ коя и ся слѣдува, и коя е сред-ственица, на не само, че не учяствува въ общи дѣла и общи училища, ами и съсѣмъ хладно кровно и съ зависливо око глѣда на училища и сичко, кое о-бразовани хора любѣтъ. Училища, наро-дность, общо добро за тѣхъ нежже-ствува. Далекъ тѣ отъ такъво чувство!... Тѣзи равнодушны неучастници въ об-ще на дѣла и училища сж наши-тъ мо-настырскы жители т. е. наши-тъ калугери.

Сега кога у насъ наврѣдѣ по градо-веи села по възможности, спорѣдъ ра-звитіе-то на народа ни, ся съставятъ общества, кои ся гръжатъ както за у-чилища тѣй и за полезны работы, а на-ши-тъ калугери ся делятъ отъ народа, съставятъ свое отдѣлно общество въ мо-настырскы-тъ сгради и живѣятъ сами за себе си и то повече-то на чужди счетъ. За тѣхъ народъ, народный интересъ, както ся каза, нежжествува; тѣхъ ги нѣма въ никакво учястие; За тѣхъ народа сжжествува само въ под-яніе милостинѣ, коя е само на калу-ри своенственнѣ. Тѣ, кога пѣзнятъ по-градове и села да събиратъ милости-нѣ, дохожда имъ тогава наумъ, че има Българи; тогава ся тѣи казватъ, че сж тѣхни братя, че имъ желѣтъ добро. У-мно ся тѣ тогава подмазватъ и тѣй у-мно, щото хыладо Златоустовци за па-рѣ оставатъ при тѣхно-то красноречіе. За такова неучастіе и равнодушіе къ-мъ сѣко общо добро дѣло, наши-тъ ка-лугери сами за себеси заслужватъ отъ народа презрѣніе; нечувствителни, без-характерни, ничтожни и хора, кои уни-жяватъ свое-то си човѣческо досто-инство. Право е и тва, че голѣма ча-сть отъ наши-тъ калугери сж хора про-ста, безъ никакво образование, та слѣ-дователно и не искай отъ тѣхъ чувств-гелно учястие въ общо полезно е благо-дѣло; нъ такыва сж по вѣчето монасти-рскы-тъ послушници, или работници. А-и за тази нѣмъ небрежность, за да ся присвѣтътъ, коя е и главна-та задача на тѣхно-то звание, тѣ голѣмъ смѣхъ и-укоръ пакъ заслужватъ. Като остави-мъ монастырскы-тъ работници-калугери-настранѣ, предъ очи падатъ монастыр-скы-тъ начялници игумени, съ свои си-помощници. Тѣ, като начялници въ мо-настыри-тъ и като ръководители на дру-гы-тъ калугери сж и главни-тъ виновници.

(съобщено)

(слѣдва)

Мысли за наредба-та на учебна-та часть въ България.

При всички-те мѣнотѣи нравственны и материалны, съ кои-то въобще на-ща-тъ български народъ іе обиколень отъ всяка страна, реакція-та въ Бъ-лгарія бистро напѣдва.

Послѣднѣ-то десятилѣтіе на наше-то врѣме разработа въ нашъ-тъ народъ

голѣзи добри начала, що-то, ако тѣ ся оддържатъ, и, главно, вѣрватъ по систематични, и съобразно съ врѣ-мени-тъ обстоятелства, българскія-тъ народъ скоро ще може да покаже себе-си, като едно цѣло, кое-то сжеству-ва отдѣлно отъ други-тъ части съ кои-то той съставлява государственно тѣло. Сичко-то това, що-то е днесъ извър-шено и ся върши, може да служи за-логъ на такыва бѣдѣность.

Главни-тъ интересъ на Българи-тъ въ сегашно-то врѣме, трѣба да съста-вива възстановіе-то на самобытность-та на нашата-та независима отъ гръцка-та, духовна іерархія, и распространіе-то на образование-то по между себе си. Едно то и друго-то, ако и да напѣд-ватъ, но еще сѣрцатъ голѣми прѣня-ствія, кои-то въздържатъ правилни-тъ имъ ходъ.

Прѣпаствїя-та на първо-то ся заклю-чаватъ главно-образомъ въ нерѣшител-ность-та на Българи-тъ въ това, кое-то отведиждѣ може да ги избави отъ фа-наріотско-то тежко господство, отъ то-ва общо зло, кое-то е погълнало всич-ки-тъ почти по главни бытовы елемен-ти и вноскѣтъ въ общественнѣ-тъ жи-вотъ най губително вліаніе, и кое-то е безъ всякаво смѣненіе и послѣдство на такыва самостоятелность въ дѣйстви-та на Българи-тъ. Подъ това мы разбираме от-сѣствие на единство-то и сѣгласіе-то на Българи-тъ въобще. Нъ врѣме е ве-че да ся искорени съвършено това об-що зло, кое-то твърдѣ мѣжко лежи на българскія-тъ народъ. Българи-тъ вече и-матъ примѣръ какъ трѣба да ся дѣйст-вува противъ господство-то, стига само сѣкадѣ въ България да послѣдуватъ при-мѣратъ на Софійци-тъ и фенерско-то духовенство скоро ще исчезне отъ Бъ-лгарія въ коя-то си іе то присвоило право кое-то не му пронадежи.

Що ся относи до прѣпаствїе-то на второ-то, сир. до напѣдка-тъ на обра-зование-то; кое-то съставлява прѣд-мѣта-тъ на тойзи членъ, то това из-дѣзва отъ ненаредба-та на сами-тъ у-чилища въ България.

Извѣстно іе че между Българи-тъ кои-то населяватъ собствени Бъ-лгарія доста отколѣ ся е появило стре-мленіе къмъ образование-то. Това об-стоятельство ся доказва съ напѣдка-тъ, кой-то вече Българи-тъ явихъ въ-късо врѣме въ книжпна-та и съ мно-го-то училища кои-то сж ся появили во-всичка-тъ България, безъ всякаво въ-кашно побужденіе, безъ кое-то обра-зование-то въ други-тъ страни малко е напѣдвало. Ако прибавимъ къмъ това и сама-та ревность на българско-то юношество въобщѣ къмъ науки-тъ и не-гови-тъ способности, съ кои-то е учи-ло, то ще видимъ че българскія-тъ на-родъ ся намира въ по благоприятни об-стоятельства къмъ дѣло-то на образова-ніе-то нежели всякъ другъ народъ, по-добенъ нему по състояние-то си, и най-повече въ Българи-тъ, въ други-тъ страни кои-то далечъ по малко мыслятъ за-това. Слѣдва ся за това, за да тръгне-тъзи работа по добръ, да ся отъ ед-

на страна улезни образование-то на Бъ-лгарско-то юношество, а отъ друга, да ся тури систематиченъ редъ въобще въ учебна-та часть собственно въ Бъ-лгарія:

Мы не отвергаемъ, и напѣдба-тъ на-таки работа на такыви основи, какви-то ще ся изложѣтъ по долу, не іе лег-ка, нъ не можемъ какъ и да кажемъ, че іе и съвършено невъзможна. Осж-щественіе-то на всяка работа е мѣчно тогази кога-то малко ся осѣща полза-та и, а полза-та на образование-то въ сегашно-то врѣме въ България ся осѣща отъ малкъ до старъ, слѣдователно, за-да ся тури онаи наредба въ учебна-та часть въ България нека ся само едно-чюствіе на нѣколко по припознати Бъ-лгари во всяки градъ, въ кой-то нѣма-надостатѣкъ.

Нъ въ какво трѣба да ся заключава-тъзи наредба.

Тѣзи наредба, коя-то трѣба да бѣде съобразна со съврѣмени-тъ обстоятел-ства на Българи-тъ, трѣба да органи-зува учебна та часть на България така шо-то отъ една страна училища-та да по-лучатъ по систематиченъ и само стоя-теленъ характеръ и отъ друга и са-митѣ учители сѣгласно съ това да мо-гѣтъ да ся освободѣтъ отъ онаи па-тріархална зависимость, коя-то сега прѣ-обладава, надъ нихъ и въобще да бѣдѣтъ и-ограждени отъ всяка случайность отъ ко-я-то сега зависи участь-та на сѣкого отъ ни-хъ що и служи причина на това че мно-го наши образовани Българи оставатъ въ-чужди страни. (слѣдва).

II. 6 Августа.

Члена «Баване-то на въпросъ-тъ и нашето поведеніе» помѣстенъ въ 7 бро-й на Свѣтника, е, право да кажиме, чуднѣ членъ. Чуднѣ кога казваме, нѣй разумѣваме пълното значеніе на та-зи дума. Мыслиги на Г-на Редактора са писани въ единъ чясъ на...отчая-ніе, може бытъ.

Представете си, отистипна, единъ че-ловѣкъ кой-то е изгубилъ всѣкъ дръ-зость, всѣкъ надѣжда дору, и който са мѣчи и още да насърдчева другыты. Нъ какъ ги насърдчева? Това не само е чудно,—зачто да гу не рѣчеме—е о-ще смѣшно. Свѣтува, мѣмри, увѣща-ва, моли най послѣ съотечественници-ты си да ся неутесняватъ, да иматъ тѣрпение, да не глѣдатъ какво са врѣ-ши въ Цариградъ за тѣхъ, нъ да си глѣдатъ рабутѣ-тъ, да мѣчатъ и да ча-катъ рѣшеніе-то на въпроса съ хладно-кровіе. Като че ли има нѣкоп хора кои-то са занимаватъ серіозно съ тази ра-бутѣ! Като че ли този въпросъ глѣда само редактора на члена и покрови-тели-ты му!

Свѣтника нека прочее да си играе съ насъ като съ дѣца? Възможно е; казва той, че въпроса ни може да са-продѣлжи още петъ и повече години, за това нѣй не трѣбва да са утѣснява-ме: ничто не щеме да загубиме. Може-ли да бѣде почудно, и въ сжщо-то врѣ-ме по смѣшно заключеніе отъ това? Нѣй не ще слѣдваме точки-по-точки

